

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ПАШУК ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 34103/05)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 червня 2008 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Пашук проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:
п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), *Голова*,
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
п. Р. Ягер (R. Jaeger),
п. М. Віллігер (M. Villiger),
пані І. Берро-Лефевр (I. Berro-Lefèvre),
пані М. Лазарова-Трайковська (M. Lazarova Trajkovska), *судді*,
та пані К. Вестердік (Mrs C. Westerdiek), *секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 20 травня 2008 року,
вносить таке рішення, ухвалене в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено проти України за заявою (№ 34103/05), поданою до Суду громадянкою України пані Тетяною Василівною Пашук (далі — заявниця) 31 серпня 2005 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Інтереси заявниці представляє пан І. Ф. Ткач — адвокат, що практикує в м. Севастополі. Уряд України (далі — Уряд) було представлено його Уповноваженим — паном Юрієм Зайцевим, Міністерство юстиції.
3. 7 вересня 2006 року Суд вирішив надіслати заяву Уряду. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті заяви та її прийнятності одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

І. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилася в 1953 році та мешкає в м. Чернігові.
5. Рішенням від 7 квітня 2003 року Деснянський районний суд м. Чернігова зобов'язав стягнути з управління освіти Чернігівської міської ради на користь заявниці 4865,14 грн¹ різних виплат відповідно до положень Закону України «Про освіту». 4 липня 2003 року ухвалою апеляційного суду Чернігівської області це рішення залишено без змін. 3 листопада 2004 року Верховний Суд України виніс ухвалу, де зазначалось, що неправильне застосування норм матеріального чи процесуального права під час розгляду справи не встановлено, та відмовив у задоволенні касаційної скарги управління освіти Чернігівської міської ради на вищезазначені рішення та ухвалу.
6. 5 квітня 2005 року державною виконавчою службою винесено постанову про відкриття виконавчого провадження.
7. Листом від 13 квітня 2005 року Чернігівське управління юстиції повідомило заявницю, що відповідно до статті 2 Закону України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту», педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів» № 1994-IV від 9 вересня 2004 року заборгованість, як у справі заявниці, погашається з коштів Державного бюджету України Державним казначейством України відповідно до пункту 10 статті 33 Закону України «Про Державний бюджет на 2005 рік». Серед іншого у листі повідомлялося, що на той момент відповідні кошти до місцевого бюджету не надійшли.
8. 30 червня 2005 року винесено постанову про закінчення виконавчого провадження.

---

¹ Приблизно 631 євро.

9. 14 листопада 2006 року заявниці було сплачено 1950,38 грн² заборгованості з надбавки за вислугу років за 1997–1999 та матеріальної допомоги на оздоровлення за 1998–1999 роки.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

1. Закон України «Про виконавче провадження» № 606'XIV від 21 квітня 1999 року (із змінами)

10. Відповідно до статті 2 Закону примусове виконання рішень в Україні покладається на державну виконавчу службу.

2. Конституція України від 28 червня 1996 року

11. Відповідно до статті 96 Державний бюджет України затверджується щорічно Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

3. Закон «Про освіту» 1060'XII від 23 травня 1991 року

12. Восьмим та десятим абзацами статті 57 передбачено, що держава гарантує педагогічним та науково-педагогічним працівникам виплату надбавки за вислугу років та матеріальної допомоги на оздоровлення.

4. Закон України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів» № 1994'IV від 9 вересня 2004 року

13. Стаття 1 Закону визнає кредиторською заборгованістю Державного бюджету України виплати, встановлені абзацами восьмим та десятим частини першої статті 57 Закону України «Про освіту».

14. Кредиторська заборгованість Державного бюджету України, встановлена статтею 1 цього Закону, погашається протягом п'яти років, починаючи з 2005 року.

5. Постанова Кабінету Міністрів № 934 від 19 вересня 2005 року «Про реалізацію Закону України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів»

15. Відповідно до пункту 4 постанови центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечити протягом місяця нарахування навчальними закладами та установами освіти педагогічним і науково-педагогічним працівникам (працюючим, сумісникам, звільненим і пенсіонерам) надбавок за вислугу років за період із січня 1997 по серпень 2002 року та допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки з січня 1998 по серпень 2002 року відповідно до Порядку, затвердженого цією постановою.

ЩОДО ПРАВА

I. ЩОДО НЕВИКОНАННЯ РІШЕННЯ ВІД 7 КВІТНЯ 2003 РОКУ

16. Заявниця стверджує, що тривале невиконання рішення на її користь порушує її права, гарантовані пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції, а також статтею 1 Першого протоколу, які передбачають:

---

² Приблизно 253 євро.

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 13

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

17. Уряд не погоджується з цим твердженням.

А. Щодо прийнятності

18. Суд вважає, що заява не є явно необґрунтованою в контексті пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд не вбачає жодних інших підстав для визнання заяви непринятною. Тому Суд визнає її прийнятною.

В. Щодо суті

1. *Щодо дотримання пункту 1 статті 6*

19. Уряд посилається, зокрема, на справу «*Півень проти України*» (*Piven c. Ukraine*, № 56849/00, від 29 червня 2004 року) та підкреслює, що, на відміну від ситуації, викладеної Судом в пункті 40 вищезазначеного рішення, Законом України від 9 вересня 2004 року було запроваджено програму погашення заборгованості за виплатами на оздоровлення та за вислугу років.

20. Заявниця вважає, що затримка у виконанні рішення порушила саму суть права на доступ до суду. Заявниця стверджує, що сплата 1950,38 гривень є результатом реалізації вищезазначеної програми та не стосується виконання рішень.

21. Перш за все, Суд нагадує, що він вже встановлював несумісність невиконання судових рішень, якими заявникам встановлено надбавки за вислугу років та на оздоровлення, передбачених на користь освітян, із пунктом 1 статті 6 Конвенції (див. вищезазначене рішення у справі «*Півень проти України*» (*Piven c. Ukraine*) пп. 35–42). По-друге, Верховна Рада України вжила законодавчого заходу (Закон України № 1994-IV), яким запроваджено обов'язок погашення заборгованості, передбаченої статтею 57 Закону України «Про освіту» протягом 5 років, починаючи з 2005 року. Тому Суд вивчатиме питання, чи цей Закон може змінити мотивацію Суду.

22. Суд нагадує, що ані з зауважень Уряду, ані з зауважень заявниці чітко не вбачається, чи становлять кошти, сплачені заявниці 14 листопада 2004 року, часткове виконання рішення від 7 квітня 2003 року. У будь-якому випадку немає сенсу вивчати це питання в даній справі, оскільки неважливо, з яких підстав заявниці не було сплачено 4865,14 грн в повному обсязі.

23. Суд нагадує, що очевидно, що органи влади повинні мати певний час, щоб обрати найбільш відповідні засоби для виконання судових рішень («*Горнсбі проти Греції*» (*Hornsby*

c. Grèce), рішення від 19 березня 1997, п. 43). Серед іншого, Суд не повинен вивчати, чи національний правопорядок здатний забезпечити виконання рішень, винесених судами. Дійсно, кожна держава має право забезпечувати юридичний інструментарій, адекватний та достатній для дотримання позитивних зобов'язань, які на неї покладено. Єдиним завданням Суду в цій справі є вивчення того, чи заходи, вжиті українськими органами влади, є адекватними та достатніми (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «*Ігнакколо-Зенід проти Румунії*» (*Ignaccolo-Zenide c. Roumanie*), № 31679/96, п. 108).

24. У даній справі Суд зазначає, що рішення, про яке йдеться, досі залишається невиконаним. Суд зазначає, що попри вжиття законодавчих заходів заявниця продовжує перебувати у стані невизначеності, який, з одного боку, спричинений плутаниною щодо природи коштів, які їй були сплачені та будуть сплачені відповідно до цього Закону, а з іншого боку — неможливістю дізнатись точну дату виконання. І до того ж, на цю ситуацію впливає те, що в національній системі не існує жодного механізму, здатного її виправити. Суд вважає, що подібний захід не відповідає пункту 1 статті 6 Конвенції.

25. Отже, не вживаючи протягом багатьох років необхідних заходів щодо виконання остаточного рішення, винесеного у справі, органи державної влади України позбавили пункт 1 статті 6 Конвенції його корисної дії. Отже, мало місце порушення цього пункту.

2. Щодо дотримання статті 1 Першого протоколу

26. Уряд, посилаючись на пункт 57 рішення «*Півень проти України*» (*Piven c. Ukraine*), стверджує, що, на відміну від ситуації, на той час нова програма реструктуризації заборгованості передбачає строк погашення заборгованості.

27. Заявниця у відповідь на це зазначає, що строки зазначеної програми є загальними та не дозволяють їй чітко встановити дату виконання рішення. Більше того, заявниця стверджує, що вона понесла та продовжує нести непередбачуваний та надмірний тягар.

28. Суд нагадує, що до прийняття Закону України № 1994-IV невиконання подібних судових рішень становило порушення статті 1 Першого протоколу (див. вищевказане рішення у справі «*Півень проти України*» («*Piven c. Ukraine*»)). Суд посилається на свої висновки, викладені в пункті 24 вище. У зазначеній справі Суд зазначає, що рішення, про яке йдеться, залишається невиконаним кілька років. Навіть припустивши, що застосування зазначеного Закону матиме наслідком виконання згаданого рішення, таке виконання не обов'язково матиме місце до 2010 року. Навіть якщо можна довести, що програма поетапної сплати заборгованості слугує інтересам суспільства, Суд вважає, що було порушено справедливий баланс між вимогами загального інтересу суспільства та необхідними умовами захисту основоположних прав особи та що заявниця продовжує зазнавати особливого та надмірного тягара.

29. Отже, мало місце порушення статті 1 Першого протоколу.

3. Щодо дотримання статті 13

30. З огляду на констатацію порушення пункту 1 статті 6 та статті 1 Першого протоколу Суд не вважає необхідним розглядати окремо питання щодо порушення статті 13 (див., серед іншого, рішення у справі «*Деркач та Палек*» (*Derkatch et Palek c. Ukraine*), №№ 34297/02 та 39574/02, п. 42, від 21 грудня 2004 року).

II. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

31. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

32. Заявниця не висунула жодної вимоги щодо справедливої сатисфакції. Тому Суд нічого не присуджує.

В. Судові витрати

33. Заявниця не висловила жодної вимоги з цього приводу.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- 1.** *Оголошує* заяву прийнятною;
- 2.** *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Першого протоколу;
- 3.** *Постановляє*, що немає необхідності розглядати окремо скаргу на порушення статті 13 Конвенції.

Вчинено французькою мовою і повідомлено в письмовій формі 12 червня 2008 року згідно з пунктами 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)
Секретар

П. ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)
Голова